

УДК 378:[37.091.12.011.3-051:7/9]:[33+008]

Г. О. Реброва

Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

СПЕЦИФІКА ЕКОНОМІЧНОГО КОНТЕНТУ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ЯК ГУМАНІТАРНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЛУЗІ

У статті висвітлено актуальні питання взаємозв'язку економіки й культури та їх вплив на розвиток мистецької освіти як гуманітарної галузі. Обґрунтовано гуманістичний вектор мистецької освіти та місце в ньому економічного сегменту; уточнено сутність економічної культури майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей, до яких віднесено й представників мистецького освітнього профілю та учителів. Показано функції взаємозв'язку культури й економіки, визначено смислові змістові лінії, які складають економічний контент мистецької освіти як педагогічної галузі.

Ключові слова: гуманітарна галузь, економіка, культура, економічна культура, економічний контент мистецької освіти, майбутні вчителі гуманітарних спеціальностей, майбутні вчителі мистецьких дисциплін.

Постановка проблеми. У педагогічній теорії та практиці останнім часом домінуючою стає компетентнісна парадигма. Вона співзвучна європейським стандартам підготовки фахівців і взагалі становленню особистості як члену суспільного глобалізаційного простору. Серед компетентностей, що є обов'язковими для виконання освітніх програм, включено інтегральну й загальні та професійні. Інтегральна й загальні компетентності забезпечують формування широкого кругозору майбутніх фахівців, їхнього гуманістичного світогляду та уявлень цілісної картини світу.

Як визнано науковою спільнотою, предметом гуманітарних наук є людина та духовні продукти її діяльності. Отже, мистецька освіта належить до гуманітарної сфери, оскільки, по-перше, вона безпосередньо торкається проблем формування духовного світу особистості, її культури та творчого розвитку, що є прерогативою гуманістичної парадигми. По-друге, мистецтво виконує певні суспільні функції, що історично існували в різних станах (латентному, відрефлексованому, цілеспрямовано-організованому та ін.). Суспільна зорієнтованість педагогіки мистецтва зумовлює відповідну гуманітарну підготовленість майбутніх учителів мистецьких дисциплін і культури в цілому. На підтвердження зазначеного наведемо висловлення С. Овчаренко: «Історично ідеологія гуманізму формувалася паралельно з виникненням інтересу до історії в усіх її виявленнях – економічному, політичному, державотворчому, у тому числі й культурному, що вплинуло на

зацікавлення порівняльною філологією, античною філософією, розвитком форм мистецтва, фольклорними традиціями та міфами тощо» [5, с. 5]. Портрети, мистецькі твори є духовними продуктами діяльності людини, зокрема творчої особистості, яка набула певних умінь і компетенцій втілювати своє бачення картини світу в мистецькі твори. Таким чином, підготовка майбутніх учителів мистецьких дисциплін належить до гуманітарної освітньої галузі. Між тим, як набуття певних фахових компетентностей щодо художньо-творчої матеріалізації уявлень та образів засобами мистецтва відноситься до сфери культури й мистецтва або відповідного педагогічного напрямку 014 – середня освіта за предметними спеціалізаціями. Таким чином, підготовка майбутніх учителів мистецьких дисциплін належить до складних міждисциплінарних систем.

Сьогодні все актуальнішим стає міжпредметний дослідницький потенціал освітнього процесу. Взагалі, дійсні наукові відкриття стають реальними лише на стику наук. У цьому контексті й висвітлюється ідея формування інтегральної компетентності майбутніх фахівців. Якщо розглянути освітні програми та пояснення до навчальних планів, то стає зрозумілим, що міждисциплінарність дозволяє поєднати на рівні дослідження й формування інтегральної компетентності низку, з першого погляду, не зв'язаних між собою дисциплін. Зокрема, наприклад, ідеться про суспільні й гуманітарні дисципліни в підготовці майбутніх учителів музики та хореографії, як-от: політологія, економіка, соціологія тощо. Між тим, ці дисципліни опосередковано впливають і на фахові компетентності, отже мають свій специфічний контент майже в усіх напрямках підготовки. Недарма, їх викладання передбачає фахову спрямованість. Зокрема, і специфічний контент має економіка в підготовці майбутніх учителів музики й хореографії, яких логічно віднести до фахівців гуманітарної галузі. Бо мистецтво домінанта культури в будь-яких історико-часових і просторових зрізах. А якісна освіта неможлива без впливу на особистість суспільно-культурного фактору. Бо саме культура формує через освіту «людину культури» (І. Зязюн [4]). За висловленням Г. Падалки, «Справжній гуманізм передбачає зрушення пріоритетів із матеріальних цінностей до духовних, з односторонньої орієнтації на масові підходи – на увагу до кожної особистості, до внутрішнього світу людини [6, с. 45]. Здійснення такої стратегії в освіті не можливо без мистецтва. Отже, будемо вважати, що фахівці мистецької освіти, зокрема майбутні учителі музичного мистецтва, хореографії, особливо ті, що отримують спеціалізацію «учитель художньої культури» відносяться до гуманітарного напрямку підготовки фахівців, але з посиленням фахової мистецької складової.

Аналіз актуальних досліджень. Інтегральна компетентність і загальні компетентності в підготовці фахівців у галузі мистецької освіти, культури й мистецької творчості, зокрема й майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії відображені в низці досліджень із різних точок зору. Так, за концепцією Д. Горбачової, інтегративну сутність має аксіологічний підхід до

цілісного технологічного процесу в підготовці майбутніх фахівців соціокультурної діяльності, що навчаються на відповідних факультетах у закладах культури й мистецтва. Інтегративність у підготовці таких фахівців зумовлена тим, що вони мають справу з різним творчим потенціалом, відповідним умовам життя та інтересам різних верств населення [1]. Є. Проворова в процесі визначення змісту комунікативної компетентності майбутніх учителів музики вказує на їх інтегровану сутність, що поєднує комунікативні знання, уміння, здібності, досвід тощо зі здатністю ефективного управління комунікативними процесами в музично-естетичному навчанні й вихованні школярів [7]. Вплив нових тенденцій у педагогіці на професійну культуру майбутніх учителів музики актуалізований у дослідженні О. Грибкової [2]; дослідниця вказує на багатоаспектність професійної культури вчителя музики та її зумовленість компетентнісним підходом, наявністю в різноманітних зв'язків із явищами полікультури, ментальності, освіченістю в галузі інновацій в освіті.

До таких інновацій у галузі мистецької освіти останнім часом відносяться ідеї управління, освітнього менеджменту в мистецькій гуманітарно-педагогічній галузі.

У дослідженні О. Ребрової управління якістю освіти, зокрема майбутніх учителів музичного мистецтва й хореографії кореспондується з широко вживаним у педагогіці поняттям «формування» [8, с. 140]. Дослідниця торкається дискусійного питання стосовно того, що деякі вчені вважають некоректним застосовувати поняття «формування досвіду». У дослідженні йдеться про феномен художньо-ментального досвіду, що відноситься до індивідуальних фахових утворень, отже набувається особистістю індивідуально. Проте, на думку О. Ребрової, створення спеціальних обставин для ефективного набуття такого досвіду, що є складним, інтегрованим утворенням, виконує формувальну роль. Це дає підстави уможливлувати процес формування художньо-ментального досвіду, а не лише його набуття.

Управління якістю освіти сьогодні зв'язують зі стратегією формування конкурентоспроможного фахівця; метою управління соціально-педагогічним процесом, за висловлюванням М. Євтуха, є «оптимізація його впливу на спосіб життя» [3, с. 13]. О. Реброва визначає якість освіти як ознаку «результативності освітньої діяльності на основі визначеної, запроектованої та втіленої в практику системи набуття знань, розвитку здібностей, накопичення досвіду, сформованості навичок і вмінь, потенціалу самостворення та перетворення, що в сукупності задовольняє потребу суспільства та сприяє особистості в її прагненні самореалізуватися в якості фахівця, здатного розширювати межі своєї фахової компетентності, залучаючи компетенції з інших галузей знань» [8, с. 153]. У контексті зазначених теорій, зокрема управління якістю освіти, у тому числі й мистецької, оптимізації процесів соціалізації та адаптації майбутніх фахівців, підвищення їхньої якості стає актуальним звернення

уваги на формування інтегральної компетентності, в структуру якої органічно включено економічні компетенції майбутніх учителів мистецьких дисциплін.

Ураховуючи, що останнім часом до економічного розвитку суспільства в глобалізованому світі взагалі ставляться як до результатів творчої діяльності людини, а також з огляду на теоретичні міркування стосовно взаємозв'язків економіки й культури (В. Куценко, О. Соскін, Ю. Сурмін та ін.), актуальним стає виокремлення економічного феномену в кожній освітній галузі та визначення його контенту у світі змісту зазначеного фахового напрямку підготовки майбутніх учителів.

Мета статті – визначити специфіку економічного контенту мистецької освіти, враховуючи, що ця галузь належить до гуманітарних сфер науково-педагогічного пізнання.

Методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення, категоріальне визначення, теоретичне моделювання.

Виклад основного матеріалу. Сучасний стан розвитку суспільства характеризується домінуванням економічного фактору. Економічна грамотність, освіченість, компетентність, і навіть, культура, стають дедалі затребуваними утвореннями особистості майбутніх фахівців. Квінтесенцією економічного становлення особистості фахівця будь-якої галузі, безумовно є сформована *економічна культура*, яка є регулятивним сегментом його загальної професійної культури. Це утворення особистості є «...багатовимірним явищем, яке складається як із раціональних, так і ірраціональних компонентів. Вона містить такі базові елементи, як економічні цінності й норми, сформовані та поширені в певному суспільстві економічні стереотипи й міфологеми, ідеї, концепції та переконання, економічні традиції, а також установки та орієнтації людей щодо існуючої економічної системи в цілому, певних важливих “правил гри” і принципів взаємовідносин індивіда й економічних інститутів» [10]. Таке визначення підкреслює наскрізну та міждисциплінарну сутність економічної культури в гуманітарному вимірі.

Але цілеспрямованого процесу формування такого різновиду культури в підготовці майбутніх учителів мистецьких дисциплін, на жаль, бракує. Це викликає певні суперечності. Так, наприклад, існує об'єктивні умови здійснення професійної діяльності керівника творчого колективу, котрий має ефективно виконувати організаційну, художньо-творчу, управлінську, а також економічно-господарську функції, але його професійній підготовці бракує відповідних компетенцій. Сьогодні вчитель мистецьких дисциплін, зокрема й майбутній фахівець у галузі культури й мистецтва здійснює свою професійну діяльність у системі певних економічних відносин. Це потребує від нього відповідної економічної вихованості та культури. Зокрема це стосується керівників творчих колективів (хорових, оркестрових, хореографічних тощо). Окрім того, функції, що виконує економічна культура, є важливими для фахівців

гуманітарної, зокрема й мистецької сфери. Учені підкреслюють значущість комунікативної, нормативно-регулятивної, інноваційної та інтеграційної функцій [10]. Приймаючи їх за основу, ми зорієнтували свої теоретичні узагальнення на взаємозв'язок економіки й культури та виокремили функції, що є спільними для них, такі, що вони здійснюють у своєму синтезі. Такими функціями визначено:

➤ *Виховна*, що спрямована на формування культурної ідентичності особистості в сучасному суспільстві з національними й культурними традиціями, на освоєння моральних і діалогових координат спілкування, встановлення міжособистісних відносин; формування почуття відповідальності, ініціативності, ефективності й самоефективності у вибраному професійному напрямі підготовки; формування професійної культури, економічна культура в структурі якої є сучасним та актуальним сегментом.

➤ *Аксіологічна*, що формує систему цінностей особистості та здатність орієнтуватися на них у виборі дій і діяльності, умотивованості щодо задоволення потреб і поведінки, що вимагає певної економічної грамотності й компетентності.

➤ *Адаптаційна*, що дозволяє особистості ефективно діяти в складних ринкових умовах і економічних біфуркацій у суспільстві та глобалізованому світі. Культура в цьому питанні зорієнтована на полікультурний підхід, а економіка – на конкурентоспроможність особистості й корпоративний підхід.

➤ *Творчо-розвивальна*, оскільки і мистецтво як домінуюча галузь культури, і економіка багатьох передових держав світу, що еволюціонують у напрямі інформаційного та нанотехнологічного розвитку, орієнтуються на творчий потенціал людини, її креативність і здатність оригінально вирішувати нові проблеми й завдання.

С. Овчаренко уточнює, що сучасний погляд на культуру й економіку характеризується визначенням рис схожості та відмінності [5]. Це є свідченням того, що «...ці форми суспільної адаптації і солідаризації не є власне певними галузями, а виконують функцію міжгалузевого сполучення діяльності людини. Скоріше вони є середовищами, у яких відбувається фактична діяльність. З цієї точки зору, досить важко керувати економікою та культурою як такими, оскільки вони самоорганізуються внаслідок певних конкретних соціально зумовлених дій, що забезпечують еволюційне ускладнення та розмаїття диференційованих форм людської діяльності [5, с. 113]. Актуальною, з методологічних позицій щодо економічного контенту мистецької освіти, є теза про межу між природознавством і гуманітаристикою стосовно самої економіки [там само]. Якщо класичне дисциплінарне знання на рівні теорії й розглядало таку дуальність, то практика більш орієнтувалася на ресурсний підхід, залишаючи поза увагою духовні процеси, зв'язані з економічним сегментом суспільства й культури в цілому. Останнім часом спостерігається зміна вектору щодо економічної культури як феномену

гуманістичного походження, тобто такого, що зв'язане з творчим потенціалом самої людини, її винахідливості, умінням працювати в команді та сукупний результат.

Між тим, ця зміна не є домінуючою в усіх аспектах економічної політики держави. Але саме в цьому аспекті й полягає перспектива розвитку як усього суспільства, його культурного зростання, так і кожної особистості. На цьому шляху духовність особистості стає феноменом культурно-економічного походження. Обґрунтуємо цю позицію. По-перше, економічне знання є гуманістичним за своєю феноменологією. Оскільки воно шукає та відкриває нову інформацію про підвищення якості життєдіяльності та життєтворчості людини. По-друге, економічні закономірності, що торкаються проблеми прибутку як такого, у сучасному світі все більш зорієнтовані на потенціал самої людини. Це є виправданим, з точки зору історико-еволюційного підходу, оскільки саме людина в усі етапи свого антропологічного розвитку пристосовувалася до нових умов, створювала «засоби виживання», покращувала свій побут, умови життя, разом із тим покращувала й свої можливості, свій творчий винахідницький ресурс.

Духовність особистості нерідко сполучається з її творчим потенціалом. Чи можна розглядати творчу особистість крізь призму культурно-економічної парадигми? З нашої точки зору, такий погляд відповідає сучасним вимогам еволюції культури та економіки. Якщо взяти за основу теоретичну модель творчої особистості Г. Сельє, то маємо: *ентузіазм та спритність*; *оригінальність* (незалежність мислення, уява, інтуїція, обдарованість); *інтелект* (логіка, пам'ять, досвід, здатність до концентрації уваги, абстрагування); *етика* (чесність перед самим собою); *контакт із природою* (спостережливість, технічні навички); *контакт із людьми* (розуміння себе та інших, сумісність із людьми, здатність організувати групи, переконувати інших, прислухатися до їх аргументів [9, с. 47]. Як бачимо, усі зазначені властивості творчої особистості повністю або частково відповідають економічній культурі сучасної людини. Зокрема, відповідно до нашої моделі економічної культури майбутніх учителів гуманітарних дисциплін, зазначені якості є слушними й актуальними. У нашому дослідженні ми розглядаємо економічну культуру майбутніх учителів гуманітарних дисциплін, до яких можна віднести й методологічні дисципліни культури й мистецтва, як інтегроване суспільно-особистісне професійне утворення, що характеризується мірою усвідомлення та практичного опрацювання культурно-гуманітарного потенціалу економічних знань (культурно-ціннісного, інтелектуально-розвиваючого, етно-ментального, життєзберігального), що стають чинником конкурентної переваги особистості майбутнього вчителя в сучасному освітньому середовищі, забезпечуючи ефективну реалізацію його творчого потенціалу. Така якість творчої особистості, як інтелект кореспондується в нашій компонентній моделі економічної культури з когнітивно-операційним компонентом; ентузіазм і спритність – із

діяльнісно-адаптаційним компонентом; оригінальність – із мотиваційно-творчим компонентом; етика – з ментально-ціннісним компонентом; а контакт із природою та контакт із людьми – з усіма компонентами як цілісного культурно-економічного особистісного утворення.

У цьому аспекті ми й зазначали економічний контент мистецької освіти як гуманітарної педагогічної галузі. По-перше, було взято до уваги такий феномен, як *зв'язок художньої творчості та ринкових відносин, культури та економіки*. Цей зв'язок не виник у XXI столітті. Відомо, що з виокремленням у мистецькій діяльності глядачів, слухачів і виконавців, мистецтво стає не ритуальним, або інформаційно-комунікативним процесом, а засобом діяльності, що надає прибуток. Отримати прибуток можна було шляхом демонстрації своєї творчості, або за допомогою викладання. Освіта й культура особистості – це той скарб, який неможна втратити; він завжди може принести прибуток. Але освіта й культура мають відповідати вимогам часу, а інколи, випереджати його. Отже, часово-просторовий континуум може розглядатися як атрибут економічної культури. Бажання прискорити час, досягти кращих результатів спонукало митців до пошуку нових засобів реалізації творчого потенціалу або навчання мистецтву. Можна стверджувати, що саме латентний стан ринкових відносин певною мірою впливав на виникнення нових методик та інновацій у мистецтві взагалі.

Теперішній час характеризується стрімким зміцненням зв'язків художньої творчості та ринкових відносин. Комерційний характер тих зв'язків відіграє суперечливу роль: з одного боку, вона стимулює розвиток, надає прибуток, що його забезпечує; з іншого боку, мета досягнення цього прибутку порушує межі естетичної цінності. Яскравим прикладом цього є відомий фільм «Людина з бульвару Капуцинів». Ця змістова лінія економічного контенту має бути домінуючою в освітньому процесі підготовки майбутніх учителів мистецьких дисциплін як гуманістичного напрямку освіти.

Іншою змістовою лінією є *організація художньо та культурно-освітньої сфери як неформального додаткового ресурсу*. Ця діяльність у сфері мистецької освіти також створює прибутки: економічний і духовно-творчий. Це не лише додаткові джерела надходження, це додаткові можливості для творчого розвитку дітей і молоді. Але організація такої освіти потребує спеціального менеджменту. У галузі мистецької освіти існує дві форми керування: художньо-творче та безпосередньо менеджерське. Якщо перший вид якимось пролонговано опановується студентами у процесі фахового навчання, то другий потребує спеціальних умов, спецпрактикумів тощо. Студент має знати певні правила, норми, усвідомлювати відповідальність, мати організаційну схильність, уміти спілкуватися як з дітьми, так і з батьками. Він має володіти технікою переконань і лобіювання інтересів колективу.

Наступною змістовою лінією економічного контенту є економічно-ментальні аспекти, що зв'язані з психологією націй і народів та формують

цінності. Вони є регуляторами економічного зростання або навпаки. Інколи традиції культури створюють певні стереотипи, котрі важко зруйнувати. Це призводить до суперечностей у розвитку державоустрою та створює перешкоди для ринкових відносин, що є більш ефективними в сучасному глобалізаційному світі. Для майбутніх гуманітаріїв, зокрема для вчителів мистецьких дисциплін ця змістова лінія сполучається з феноменом полікультури. Уміння працювати в умовах полікультурного середовища потребує спеціальної підготовленості.

Управління енергетичним творчим ресурсом у художній сфері є цією змістовою лінією, що ґрунтується на засадах синергетики, на стохастичних явищах у розвитку культури, на вмінні працювати зі складним феноменом людської духовності, її енергією та втілювати її в якісно творчий художній продукт або спрямовувати на досягнення поставленої мети. Цей феномен дає можливість отримати «духовний надприбуток». Він є джерелом формування творчої особистості, здатної проявити свою творчість у будь-якій галузі. Ідеться вже не про творчість музиканта-виконавця, а про мистецтво, що формує творчу особистість на майбутній результат. У сучасних розвинених державах політика підтримки культури й мистецтва є достатньо міцною саме з погляду на «інвестиції на майбутню перспективу». Освічена, культурна людина завжди налаштована на якісний результат своєї праці, здатна на продуктивну діяльність і творчу винахідливість. Отже, мистецтво розвиває духовний потенціал людини, сприяє формуванню творчої особистості, яка здатна змінювати систему та працювати в нестійких системних умовах, тобто під час економічних біфуркацій.

Економічна тема як зміст художніх творів і розвитку мистецтва – це дуже цікава для гуманітаріїв змістова лінія економічного контенту, феномен духовного надприбутку та пролонгованого економічного зростання завдяки підвищенню загальної культури суспільства. Відомими є твори художньої літератури: Т. Драйзер «Американська трагедія», О. Бальзак «Гобсек», О. Пушкін «Євгеній Онегін», М. Гоголь «Мертві душі» та ін. Ці твори показують, як економічна тема відображала культуру та життя, традиції та почуття людей, разом із тим, як вони проявляли свою винахідливість або її повну відсутність і непрактичність, чіпляючись за несправжні цінності, руйнуючи власне життя й життя інших. Інші види мистецтва також відображують у своїх образах економічні закономірності руйнації старих економічних систем (Р. Вагнер «Перстень Нібелунгів»), порочність жадоби й нещирості (зокрема казкові образи «Садко», «Казка про царя Султана» та ін.). Має виховний економічний контент уже згадуваний фільм «Людина з бульвару Капуцинів».

Отже, як бачимо економічний контент у художніх творах представлений достатньо широко, він відображений у міфах і легендах, котрі вивчають студенти гуманітарії в межах фахових дисциплін. Доречні вони й для істориків та психологів, які через твори мистецтва засвоюють факти й ментальні основи їх походження.

Висновки. Підводячи підсумок, наголосимо, що мистецька освіта входить до гуманітарної сфери, оскільки саме через мистецтво здійснюється вплив на духовний світ особистості; мистецтво як домінантна складова культури в її межах як широкої відкритої системи сполучається з різними сферами виявлення людської духовності, зокрема й економічною. Економіка як наукова галузь є міждисциплінарною, що зумовлює її зв'язки з культурою в цілому. Культура й економіка та їх зв'язки в системі освіти виконують такі функції: виховна, аксеологічна, адаптаційна та творчо-розвивальна. Міждисциплінарність, яка утворює конгломерат економіки й культури, сприяє формуванню економічної культури особистості, яка є сегментом професійної культури вчителів гуманітарних спеціальностей, зокрема й у галузі мистецької освіти. Така економічна культура є інтегрованим суспільно-особистісним професійним утворенням, що характеризується мірою усвідомлення та практичного опрацювання культурно-гуманітарного потенціалу економічних знань (культурно-ціннісного, інтелектуально-розвивального, етно-ментального, життєзберігального), що стають чинником конкурентної переваги особистості майбутнього вчителя в сучасному освітньому середовищі, забезпечуючи ефективну реалізацію його творчого потенціалу.

Економічний контент мистецької освіти охоплює низку змістових ліній, а саме: зв'язок художньої творчості та ринкових відносин культури й економіки; організація художньої та культурно-освітньої сфери як неформального додаткового ресурсу; управління енергетичним творчим ресурсом у художній сфері; економічна тема як зміст художніх творів і розвитку мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горбачова, Д. А. (2009). *Развитие творческого потенциала студентов вузов культуры и искусств – будущих специалистов социально-культурной деятельности: аксиологический подход* (автореф. дис. ... д-ра пед. наук). Московский государственный университет культуры и искусств, Москва. Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/razvitie-tvorcheskogo-potentsiala-studentov-vuzov-kultury-i-iskusstv-budushchikh-spetsialist>
2. Грибкова, О. В. (2010). *Теория и практика формирования профессиональной культуры педагога-музыканта* (автореф. дис. ... д-ра пед. наук). ГОУВПО г. Москвы «Московский городской педагогический университет», Москва. Режим доступа: https://new.dissert.ru/_avtoreferats/01005085478.pdf.
3. Євтух, М. Б., Сердюк О. П. (2003). *Соціальна педагогіка*. Київ.
4. Зязюн, І. А. (2006). *Естетичні засади розвитку особистості*. Чернівці, 14-36.
5. Овчаренко, С. В. (2013). *Гуманітарна та культурна політика*. Одеса.
6. Падалка, Г. М. (2008). *Педагогіка мистецтва* (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ.
7. Проворова, Є. М. (2008) *Методичні засади формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя музики* (автореф. дис. ... канд. пед. наук), Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ.

8. Реброва, О. Є. (2014). *Теорія і методика формування художньо-ментального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії* (дис. ... д-ра пед. наук). Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ.

9. Селье, Г. (1987). *От мечты к открытию: Как стать учёным*. Москва.

10. Фединець, Н. І., Миронов, Ю. Б., Гонська, М. Р. *Соціологія ринку*. Режим доступу: <http://kerivnyk.info/sociologia-gynku>

РЕЗЮМЕ

Реброва А. А. Специфика экономического контента художественного образования как гуманитарной педагогической отрасли.

В статье освещены актуальные вопросы взаимосвязи экономики и культуры и их влияние на развитие художественного образования как гуманитарной области. Теоретически обосновано положение о том, что художественное образование входит в гуманитарную сферу, поскольку именно через искусство оказывается воздействие на духовный мир личности; искусство как доминантная составляющая открытой системы – культуры – сочетается с различными сферами проявления человеческой духовности, в том числе, и экономической. Экономика является междисциплинарной научной отраслью, что обуславливает ее связи с культурой в целом. Междисциплинарность, которая образует конгломерат экономики и культуры, способствует формированию экономической культуры личности, что является сегментом профессиональной культуры учителей гуманитарных специальностей, в том числе, и в области художественного образования. Такая экономическая культура является интегрированным общественно-личностным профессиональным образованием, характеризуется степенью осознания и практической проработки культурно-гуманитарного потенциала экономических знаний (культурно-ценностного, интеллектуально-развивающей, этно-ментального, жизнесберегающего), которые становятся фактором конкурентного преимущества личности будущего учителя в современной образовательной среде, обеспечивая эффективную реализацию его творческого потенциала.

Экономический контент художественного образования охватывает ряд содержательных линий, а именно: связь художественного творчества и рыночных отношений культуры и экономики; организация художественно и культурно-образовательной сферы как неформального дополнительного ресурса; управления энергетическим творческим ресурсом в художественной сфере; экономическая тема как содержание художественных произведений и развития искусства.

Ключевые слова: гуманитарная сфера, экономика, культура, экономическая культура, экономический контент художественного образования, будущие учителя гуманитарных дисциплин, будущие учителя педагогики искусства.

SUMMARY

Rebrova A. A. The specifics of the economic content of artistic education as a humanitarian pedagogical branch.

The article covers relevant issues of the economics and culture interconnections and their influence on the development of artistic education as a humanitarian field. It is theoretically justified that artistic education is part of the humanitarian sphere, because the spiritual world of the individual is influenced through art; art as the dominant component of the open system – culture – is combined with various spheres of manifestation of human spirituality, including economic. Economics is an interdisciplinary scientific branch, which determines its relations with culture as a whole. Interdisciplinarity, which forms the conglomerate of economics and culture, contributes to the formation of the economic culture of the individual, which is a segment of the professional culture of teachers of humanities, including teachers in the field of artistic education. Such an economic culture is an integrated socio-personal professional unity, characterized by a degree of awareness and practical study of the cultural and human potential of economic knowledge (cultural-value, intellectual-developing, ethno-mental, life-saving), which become the factor of the competitive advantage of the personality of the future teacher in modern educational environment, ensuring effective realization of its creative potential.

The economic content of artistic education encompasses a number of informative lines, namely: connections between artistic creativity and market relations of culture and economy; organization of artistic and cultural-educational sphere as an informal additional resource; management of energetic creative resource in the artistic sphere; economic topic as the content of artistic works and development of art.

Key words: humanitarian sphere, economics, culture, economic culture, economic content of artistic education, future teachers of humanitarian disciplines, future teachers of art pedagogy.